

V hlubinách pekla fúrie dřímají...

TŘI ŽENY – TŘI OSUDY

Scénické ztvárnění kantát Georga Friedricha Händela

Armida abbandonata

La Lucrezia

Agrippina condotta a morire

Jedna z evolučních teorií říká, že vývoj lidstva se pohybuje po spirále směrem vzhůru. Paradoxně to, co se vyvíjí, jsou především zbraně, člověk ve své podstatě zůstává stále stejný. Po tisíciletí nás provázejí a pohání ty stejné emoce a touhy. Každé ohlédnutí do naší historie a především do umění je důkazem, že na této teorii něco je. Technologie kolem nás jsou vyspělejší, ale my se smějeme a pláčeme pořád stejně...

Dílo Georga Friedricha Händela zažívá v posledních desetiletích po celém světě renesanci. I v České republice se Händelovy skladby objevují na repertoáru stále častěji, pozornost je však věnována spíše dílům rozsáhlejšího charakteru, jako jsou oratoria či orchestrální díla. **Händelovy vokální skladby komornějšího charakteru patří ke spíše opomíjeným, přestože tvoří nesmírně hodnotnou a inspirující část jeho tvorby.** Takovými díly jsou i **Italské kantáty**, které napsal v době svého pobytu v Itálii v letech 1706-1710. Jedná se o více než osmdesát kantát, ve kterých mladý skladatel projevil svou výjimečnou melodickou invenci, schopnost dramatického cítění a zkratky a především hluboké porozumění pro to, co se skrývá v hlubinách lidských duší. Italské kantáty jsou díla, která položila základ k Händelovým jedinečným operám a oratoriím.

TŘI ŽENY – TŘI OSUDY

Jako základní kostra projektu byly vybrány tři kantáty, jejichž **hrdinky** se ocitly **ve zlomové životní situaci** a hledají z ní východisko nebo se snaží s ní vyrovnat. Jedná se o nadčasová a dnes velmi **aktuální genderová témata**, která oslovují moderní společnost.

La Lucrezia: ŽENA-znásilněná

Lucrezia byla manželkou římského generála Tarquinia Conlatina v 6. století př.n.l. Byla pokládána za vzor ctností, vzbudila však zájem Sexta Tarquinia, syna posledního římského krále etruského původu Lucia Tarquinia Superba. Když Lucrezia odmítla jeho návrhy, Sextus ji znásilnil. Až po té co Lucrezia přiměla svého manžela, aby přísahal, že ji pomstí, řekla mu, co se stalo, aby si pak sama vzala život ve snaze obnovit ztracenou čest. Podle legendy byl Sextův čin tím, co podnítilo povstání a vedlo ke svržení římské monarchie a nastolení republiky. Příběh se stal námětem k mnoha uměleckým dílům, jak výtvarných, tak literárních a divadelních (např. Shakespearova báseň *The Rape of Lucrece* z roku 1594).

Händel kantátu napsal ve Florencii v roce 1706 nebo 1707. Přestože je dílo určeno jen pro soprán s doprovodem continua, je vysoce dramatickým dílem s množstvím nuancí, které zachycují Lucreziiny pocity před tím, než si vezme život.

Agrippina condotta a morire: ŽENA-matka a milenka

Příběh Agrippiny je založen na historické události, která se odehrála v 1. století. Agrippina byla manželka císaře Claudia a do manželství si přivedla syna Nerona. Všechny své síly a intriky soustředila na to, aby se Nero stal Claudiuovým nástupce. Po té co v roce 54 pravděpodobně manžela otráвила, dosáhla konečně svého cíle. Nerova odměna ale byla nečekaná. O pět let později odsoudil svou matku Agrippinu k smrti a nechal ji popravit, zřejmě veden obavami z toho, že věděla příliš mnoho o událostech vedoucích k jeho mocenskému postavení.

Kantáta vznikla pravděpodobně na podzim roku 1707 ve Florencii a zachycuje císařovnu v posledních momentech před její popravou. Agrippina je zmítána mezi nenávisť k tyranovi, který ji odsoudil k smrti, a **láskou k synovi, v jehož zájmu byla schopna spáchat i vraždu**. Změny nálad a pocitů poskytly Händelovi příležitost vytvořit dílo plné kontrastů.

Armida abbandonata: ŽENA-zrazená v lásce

Legenda o saracénské princezně a kouzelnici Armidě a její lásce ke křesťanskému rytíři Rinaldovi se díky dílu Torquada Tassa *Gerusalemme liberata* stala velmi populární a často byla využívána jako námět pro operní libreta. S použitím magických sil přiměla Armida Rinalda, aby opustil své druhy a posláni a následoval ji do jejího paláce. Jeho přátelé však dokázali kouzlo zlomit a přivést rytíře zpět do křesťanského tábora. Zhrzená Armida pomocí blesků zničila palác a v kočáře taženém dvěma draky se vydala zabít Rinalda.

První provedení Händelovy *Armidy* se pravděpodobně odehrálo v Římě roku 1707. Johan Sebastian Bach si této kantáty vážil natolik, že si pořídil vlastnoruční kopii. Händel se v díle soustředí na Armidin hněvu v momentě, kdy zjistí, že ji Rinaldo opustil. Rozzuřená Armida svolává přírodní živly, aby ji pomstily. A přesto v další chvíli připouští, že Rinalda stále miluje a v závěrečné sicilíáně prosí boha lásky, aby ji zbavil jejího břímě.

Tato díla nevyžadují komplikované scénické prostředky, i jejich nástrojové obsazení je prosté - lidský hlas, doprovodné continuo a příležitostně jeden či dva obligátní nástroje (housle, flétna, hoboj). To umožňuje vytvoření jedinečné intimní atmosféry při provedení. Zároveň je možno inscenaci snadno transportovat a odehrát ji v různorodých prostředích bez potřebí zázemí v podobě vybavené divadelní budovy.

Tým, který se na projektu podílí, se dlouhodobě věnuje autentické interpretaci staré hudby, aniž by vytvářel pouhé muzeální exponáty. Snahou je předvést dnešnímu publiku barokní díla v živé a přitažlivé podobě. Vždyť úkolem umění minulých staletí bylo vzbuzovat emoce a nejdůležitější částí byli interpreti, kteří díla dotvářeli a tím jim vtiskli jedinečnost při každém provedení, což je praxe, o kterou usilujeme především.

Pěvecké obsazení:

Armida	Andrea Široká
Agrippina	Laila Cathleen Neuman (NL)
Lucrezia	Stanislava Jirků

Orchestr Plaisirs de Musique – umělecký vedoucí Jan Čižmář

cembalo	Ondrej Olos (SR)
housle	Martyna Pastuzska (PL)
housle	Seojin Kim-Światkiewicz (PL)
violone	Ján Krigovský (SR)
theorba	Jan Čižmář

dramaturgie, režie	Patricie Částková
hudební nastudování	Jan Čižmář

Andrea Široká je absolventkou brněnské JAMU. Po dvouletém angažmá ve Slezském divadle v Opavě se stala sólistkou opery Národního divadla Brno, kde stále působí a kde již ztvárnila řadu rolí operního i operetního repertoáru, např. Xenie (Musorgsky: Boris Godunov), Frasquita (Bizet: Carmen), Rosina (Rossini: Il barbiere di Siviglia), Adéla (Strauss: Die Fledermaus), Volpino (Haydn: Lo speciale), Clorinda (Rossini: La cenerentola), Zerlina (Mozart: Don Giovanni), Esmeralda (Smetana: Prodaná nevěsta), Titania (Britten: A Midsummernight's Dream), Vanda (Nedbal: Polská krev), Dafne (Hanzlík/Zouhar: La Dafne). Kromě účinkování na domácí scéně hostovala také v Městském divadle v Brně a s operní společností Orfeo ztvárnila s úspěchem role v několika inscenacích barokních oper. Koncertní repertoár pěvkyně se soustřeďuje na domácí i světovou písňovou tvorbu a na předromantickou hudbu duchovní. Na koncertních podiích spolupracovala např. s komorním orchestrem Czech Virtuosi a Filharmonii Bohuslava Martinů Zlín. V roce 2008 společně s klavíristkou H. Fialovou připravila pro Divadlo Reduta cyklus tří samostatných recitálů pod názvem Melodická neděle. V letošním roce s úspěchem ztvárnila titulní roli Dido v barokní opeře D. Sarriho: Didone abbandonata. V roce 2014 obdržela cenu DIVA. Věnuje se rovněž pedagogické činnosti na Konzervatoři Brno.

Stanislava Jirků je od sezony 2005/2006 sólistkou Opery Národního divadla, kde vystupuje jako Händelův Goffredo (Rinaldo), Mozartova Dorabella (Cosi fan tutte), Druhá dáma (Kouzelná flétna) a Cherubino (Figarova svatba), Třetí žínka (Dvořák: Rusalka), Mercedes (Bizet: Carmen), Frances (Britten: Gloriana), ad. Spolupracovala také s Národním divadlem Brno (Třetí žínka a Ježibaba v Rusalce, Verdiho Maddalena v Rigolettovi, Prokofjevova Soňa ve Vojně a míru ad.), s operou F. X. Šaldy v Liberci a s operou v Ústí nad Labem. S inscenací opery Národního divadla Rinaldo (Händel) se úspěšně představila v Grand Théâtre de Luxembourg, ve francouzském Caen, Rennes a v L'Opéra Royal de Versailles. Věnuje se též koncertní činnosti (např. Stabat Mater J. K. Vaňhala, Mozartova Korunovačnická mše a Beethovenova 9. symfonie v rámci Smetanovy Litomyšle nebo Janovy pašije Arvo Pärta v rámci Pražského jara). V zahraničí pak pravidelně koncertuje ve Španělsku, ale i v Německu, Holandsku a Francii. S Pražským komorním orchestrem realizovala v září 2004 nahrávku Vánoční hudba z Vatikánu s dirigentem Toshiyukim Shimadou pro Portland Symphony orchestra. V květnu 2011 vystoupila s BBC orchestra (pod vedením Jiřího Bělohávkou) jako Ludmila při koncertním provedení Smetanovy Prodané nevěsty v Londýně, ze kterého byla pořízena nahrávka pro Harmonia Mundi. Její repertoár je širokého zaměření – od hudby barokní až po skladby současných autorů, od písňového a oratorního repertoáru až k tvorbě operní.

Laila Cathleen Neuman začala studia zpěvu v Nizozemí u Christy Pfeiler a Susanna Waleson, pokračovala na Konzervatoři Giuseppe Verdiho v Milaně u Rosiny Crosatti a Margaret Hayward, a na Mozarteu v Salzburgu u Bredy Zakotnik a Barbary Bonney. Účastnila se mistrovských tříd s předními umělci, jako jsou Dalton Baldwin, Max van Egmond, Johannette Zomer, Trevor Pinnock, Angelika Kirschlager a Deda Cristina Colonna. Zabývá se především barokní hudbou, barokním tancem a uměním dobové gestiky, na které pracovala s Margit Legler a Reinholdem Kubik. Debutovala jako Second woman v Purcellově Dido and Aeneas, a zpívala roli Melpomene v Gluckově Il Parnaso Confuso v produkci Mozart Opern

Institut Salzburg. V současné době spolupracuje s Ensemble Esprit vedeném J. Hulstem, Ensemble La Silva, Het Philadelphus Ensemble (člen Concertgebouw Orchestra) a Convivio d'Arte v Nizozemí, Rakousku, Německu a Itálii. Její repertoár sahá od renesance po současnou hudbu a zahrnuje komorní skladby stejně jako oratoria a opery.

Koncertní mistryně **Martyna Pastuszka** absolvovala Hudební akademii v Katovicích v roce 2004. Je spoluzakladatelkou souboru {oh!} Orkiestra Historyczna. V současné době působí jako sólistka, komorní i orchestrální hráčka v Arte dei Suonatori (Poznaň) a Le Cercle de l'Harmonie (Paříž). Je koncertní mistryní Le Parlement de Musique (Štrasburk) a Capella Cracoviensis (Krakov). Od roku 2007 vyučuje také hru na housle na Hudební akademii v Katovicích.

Ján Krigovský studoval v letech 1990 – 1995 na VŠMU Bratislava (Radoslav Šašina) a v letech 2001 – 2002 na Schola Cantorum Basiliensis specializoval ve hře na kontrabas s tzv. vídeňským laděním (David Sinclair). Centrem jeho zájmu je interpretace komorní a sólové tvorby stejně jako orchestrální hra. Jako komorní hráč spolupracuje s mnoha soubory (např. Wiener Accademie (Martin Haselböck), Ars Antiqua Austria (Gunar Letzbor), La Cetra Basel (Ciara Banchini), Capriccio Basel, Freitags Accademie Bern, Royal Orquestra Catalonia (Jordi Savall), Collegium Marianum Praha (Jana Semerádová), Collegium 1704 Praha (Václav Luks), La Fioritta Basel, Freiburg Barock Orchester a z domácího souboru pro současnou hudbu Alea (ved. Boris Lenko). Jeho uměleckými partnery byli mimo jiné Bohdan Warchal, Ewald Danel, Peter Zajíček, Miloš Valent, Alexander Jablokov, Jozef Podhoranský, Magdaléna Kožená a dirigentské osobnosti Claudio Abbado, Serge Baudo, Jordi Savall, René Jacobs, Sigiswald Kuijken a další. Jako sólista spolupracoval s Capella Istropolitana, ŠKO Žilina, Musica aeterna a s mnohými zahraničními, jako např. L'Orfeo v Linci, Capriccio Basel, Konzerthaus Vídeň a Musikverein Vídeň. Vystupoval na řadě předních evropských festivalů (Wiener Festspielwochen, Salzburger Festspiele, Festspielwochen in München) a na festivalech staré hudby v Itálii, Rakousku, Švýcarsku, Německu, Holandsku a v Španělsku).

Jan Čizmář je všestranný umělec zabývající se hrou na historické drnkací nástroje. Se soubory jako např. Royal Concertgebouw Orchestra, Orchestra of the Age of Enlightenment, Orchestra of the Eighteenth Century, Rotterdam Philharmonic Orchestra či Capella Cracoviensis a pod dirigenty jako Frans Brüggen, Christopher Hogwood, Giovanni Antonini, Yannick Nézet-Séguin či Christina Pluhar pravidelně účinkuje v Evropě, Asii a USA. Vystupuje také jako sólista s barokním a renesančním

repertoárem, nebo s vlastním souborem Plaisirs de Musique. Po ukončení studia hry na kytaru a muzikologie v rodném Brně odešel do Londýna studovat na Royal College of Music, kde se začal věnovat hře na loutnu ve třídě Jakoba Lindberga. Ve studiu pokračoval na Královské konzervatoři v Haagu, kde jeho učiteli byli Nigel North, Joachim Held, Mike Fentross a Christina Pluhar. Byl zakladatelem a šéfredaktorem českého kytarového časopisu Kytara a pravidelně přispívá i do dalších hudebních periodik. Intenzivně se také věnuje ediční a badatelské činnosti v oblasti staré hudby. Jan Čižmář vyučoval hru na loutnu a příbuzné nástroje na Hudební akademii Karola Szymanowského v Katovicích v Polsku, v současnosti působí na Akademii staré hudby při FF MU a na JAMU v Brně. Pravidelně vyučuje na kurzech a masterclass v Evropě i zámoří.

Ondrej Olos vystudoval v letech 1998 - 2003 dirigování na konzervatoři v Žiline. Během studia byl asistentem dirigenta symfonického orchestru konzervatoře. V r. 2008 ukončil studium na brněnské JAMU v dirigentské třídě doc. Emila Skotáka. V r. 2006 mu byla udělena cena Leoše Janáčka za nastudování komorní verze opery Příhody lišky Bystroušky v Komorní opeře Jamu. V rámci festivalu Janáček Brno 2008 nastudoval s posluchači JAMU Janáčkovu Její pastorkyňu v původní verzi z r. 1904. Od r. 2006 působí v Janáčkově opeře Národního divadla Brno jako korepetitor, od r. 2007 též jako asistent dirigenta a od r. 2009 jako dirigent, např. Čajkovského Eugen Onegin, Verdiho Macbeth, Janáčkovy Příhody lišky Bystroušky, Straussův Netopýr, Pucciniho Gianni Schicchi a Leoncavallovy Komedianti. Mimo to je pravidelným hostujícím dirigentem řady českých a slovenských orchestru, mezi které patří např. Symfonický orchestr Slovenského rozhlasu v Bratislavě, Pražská komorní filharmonie, Filharmonie Brno, Moravská filharmonie Olomouc, Filharmonie Bohuslava Martinu Zlín aj. Je rovněž vyhledávaným klavíristou a častým partnerem Milana Paľu, se kterým se zaměřuje na uvádění děl především soudobých autorů.

PRODUKCE: OPERA NA CESTÁCH

Opera na cestách je první putovní operní projekt v České republice. Občanské sdružení Opera na cestách vzniklo v roce 2012 a stojí za ním tři milovníci opery, kteří svůj (nejen) pracovní život spojili s operou: Patricie Částková (dramaturgie), Jana Janulíková (marketing) a Tomáš Pilař (režie). Naším cílem je přivést operu do míst, která nemají operní divadlo v dosahu a rozšířit tak kulturní nabídku pro milovníky hudby a divadla v regionech. Klademe důraz na vysokou uměleckou kvalitu provedení a inovativní dramaturgii. Angažujeme renomované umělce a soubory, aktivně vyhledáváme mladé umělce a dáváme jim příležitost. Neodmyslitelnou součástí naší práce je nabídka vzdělávacích programů v oblasti opery pro děti, mládež i dospělé. Jen poučený divák si může plně vychutnat operní představení. Obdobné projekty jsou již řadu let velmi úspěšné v zahraničí, především v anglosaských zemích (English Touring Opera, Irish Touring Opera ad.). Naše motto: *Opera je vášeň na celý život!*